

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1)สื่อที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของเรือนจำกลางคลองเปรม (2)พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และเปิดรับสารของผู้ต้องขัง (3)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง (4)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขังและการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึง

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อค้นพบจากการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 ชื่อการวิจัย พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

1.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา (1)สื่อที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของเรือนจำกลางคลองเปรม (2)พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และเปิดรับสารของผู้ต้องขัง (3)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง (4)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขังและการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ต้องขังจำนวน 3,923 คน ที่ต้องโทษคดีอาชญากรรมในเรือนจำกลางคลองเปรม ปี พ.ศ. 2549 ที่รับโทษและได้รับการถ่ายทอดธรรมะมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 405 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจากการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snow ball) โดยได้รับความร่วมมือจาก ส่วนพัฒนาจิตใจและเสริมสร้างสมรรถนะผู้ต้องขัง สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ ผ่านไปยัง ส่วนงานธุรการเรือนจำกลางคลองเปรม ในการตรวจระเบียบประวัติผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมที่ศาล ตัดสินเด็ดขาดแล้ว ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังรับโทษ และได้รับการถ่ายทอดกรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามจำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง ประกอบด้วยคำถามจำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีทั้งแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับสื่อของผู้ต้องขังโดย ศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 แบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตาม แบบของลิเคอร์ท ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ โดยมาตราทั้ง 5 มาตรามีความหมายดังนี้

5 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับของพฤติกรรม的开รับสื่อ มากที่สุด

4 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับของพฤติกรรม的开รับสื่อ มาก

3 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับของพฤติกรรม的开รับสื่อ ปานกลาง

2 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับของพฤติกรรม的开รับสื่อ น้อย

1 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีพฤติกรรม的开รับสื่อ น้อยที่สุด

2.2 แบบสอบถามแบบปลายปิด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความรู้ของผู้ต้องขังเกี่ยวกับประเภทรายการที่ เผยแพร่ โดยศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ เป็นแบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 22 ข้อ (เกณฑ์การให้คะแนน หากผู้ต้องขังตอบถูกนับผลคะแนนเป็น 1 คะแนน หากตอบ ผิดได้ = 0 คะแนน)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะใน
เรือนจำ โดยศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ ซึ่งแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ โดยมาตราทั้ง
5 มาตรามีความหมายดังนี้

- 5 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่
ธรรมะมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่
ธรรมะมาก
- 3 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่
ธรรมะปานกลาง
- 2 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่
ธรรมะน้อย
- 1 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อการเผยแพร่
ธรรมะน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติ โดย
ศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ ซึ่งแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
ตามแบบของลิเคอร์ท ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ข้อ โดยมาตราทั้ง 5 มาตรามีความหมายดังนี้

- 5 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติใน
ระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติใน
ระดับมาก
- 3 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติใน
ระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติใน
ระดับน้อย
- 1 หมายความว่า ผู้ต้องขังมีการนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติใน
ระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล จะใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของกลุ่มเพื่อหาระดับความรู้
ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อการเปิดรับสารธรรมะในเรือนจำกลางคลองเปรม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แปลความว่า	ความรู้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แปลความว่า	ความรู้มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แปลความว่า	ความรู้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แปลความว่า	ความรู้น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	แปลความว่า	ความรู้น้อยที่สุด

จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการ
ทดสอบหาความตรง(Validity) ด้านเนื้อหา และทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทำ
การทดสอบเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่าง (Pre-test) จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในการ Pre-test คือ
ผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางคลองเปรม จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α coefficient) โดยได้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้ = 0.8 จึงดำเนินการนำแบบสอบถาม
ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
จำนวน 405 ชุด โดยการจัดทำหนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ถึง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ และกรมราชทัณฑ์เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลในเรือนจำกลางคลอง
เปรมขอความร่วมมือจากผู้บัญชาการเรือนจำ และเจ้าพนักงานผู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขัง
ในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อความสะดวกในการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น
ผู้ต้องขังกรอกแบบสอบถาม เพื่อนำมารวบรวมดำเนินการในขั้นต่อไป

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research)
โดยแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยแบ่งคำถามออกเป็น 6 ส่วน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ
พรรณนา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอ้างอิง ซึ่ง
ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดยใช้
ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย อายุ ภูมิฐานะ ระดับ
การศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะการกระทำผิดของยาเสพติด ประเภทของโทษ และ
ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดย
ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ ซึ่ง

ประกอบไปด้วย จำนวนสื่อ ประเภทของสื่อ โดยแบ่งเป็น สื่อโทรทัศน์วงจรปิด สื่อวิทยุเสียงตามสาย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล วิธีการถ่ายทอด ระยะเวลาการรับสื่อ ความเชื่อถือในธรรมชาติของผู้ต้องขัง ความถี่ในการถ่ายทอด และช่วงเวลาของการเปิดรับ

ส่วนที่ 3 ความรู้ของผู้ต้องขังเกี่ยวกับประเภทสารธรรมะที่เผยแพร่ ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ทั่วไปทางศาสนา หลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ หลักธรรมแห่งอริยมรรค 8 และหลักธรรมะปฏิบัติแห่งศีล 5

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของการเผยแพร่ธรรมะในเรือนจำ ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ความพอใจต่อการเผยแพร่ ความพอใจต่อวิธีถ่ายทอด ความพอใจต่อตารางกิจกรรม และความพอใจต่อวิธีการประเมินผลการรับรู้ธรรมะ

ส่วนที่ 5 การนำความรู้ธรรมะไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย หลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ หลักธรรมแห่งอริยมรรค 8 และหลักธรรมะปฏิบัติแห่งศีล 5

การทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ 3 สมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษาของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยใช้สถิติอ้างอิงโดยใช้ การหาค่าไคสแควร์ การทดสอบแบบสองทาง

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษาของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะในเรือนจำ และการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายค่าข้อมูล

สมมติฐานที่ 3 วิธีการถ่ายทอดสารธรรมะมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด ผู้วิจัยใช้สถิติอ้างอิงโดยใช้ การหาค่าไคสแควร์ การทดสอบแบบสองทาง

1.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า

1.3.1 ลักษณะทางประชากร พบว่า ผู้ต้องขังเพศชายอายุ 28-37 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเกิดอยู่ในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับชั้นมัธยมศึกษา มีสถานภาพสมรสต้องโทษในคดีอาชญากรรม โดยมีลักษณะเป็นผู้ค้า และระหว่างโทษจำคุก 11-20 ปี ก่อนทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้รับโทษและเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดธรรมะภายในเรือนจำมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี

1.3.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง พบว่า จำนวนสื่อของแต่ละประเภทมีปริมาณไม่เพียงพอ รวมไปถึง ความสะดวกสบายที่ได้รับจากสื่อ และระยะเวลาการศึกษาระยะจากสื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง แต่พบข้อสังเกตว่า วิธีการถ่ายทอดสารธรรมะโดยสื่อบุคคล ประเภทอนุศาสนาจารย์ และพระสงฆ์ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขัง เนื่องจาก เกิดความเชื่อถือ หรือตรงต่อทัศนคติเดิม รวมไปถึงประสบการณ์ของผู้ต้องขัง สื่อบุคคลทั้ง 2 ประเภทจึงเป็นสื่อที่ตรงต่อความต้องการ ความสนใจ ทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อประเภทนี้ในระดับมาก

1.3.3 การเปิดรับสารธรรมะ พบว่า จากจำนวนข้อคำถาม 4 หัวข้อ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปทางศาสนา หลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ หลักธรรมแห่งอริยมรรค 8 หลักธรรมะปฏิบัติแห่งศีล 5 มีผู้ต้องขังตอบคำถามถูกเพียง 60 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อาจเนื่องมาจาก ผู้ต้องขังเลือกเปิดรับ หรือเลือกให้ความสนใจ เฉพาะข้อมูลเพียงบางส่วนของตนสนใจ หรือที่ตรงกับประสบการณ์เดิมของตนเอง

1.3.4 ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะ พบว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะในระดับมาก ซึ่งได้แก่ กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรแปล ในเวลา 9.00 - 10.00 น. และกิจกรรมการนั่งสมาธิ ในเวลา 10.30 - 11.00 น. และพึงพอใจต่อวิธีการประเมินผลการรับรู้ธรรมะแบบพูดคุย ซึ่งพบข้อสังเกตว่า สื่อที่ทำให้ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจในระดับมากในการเผยแพร่ธรรมะ ได้แก่ สื่อบุคคล ประเภทอนุศาสนาจารย์ และพระสงฆ์

1.3.5 การนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังมีระดับการนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. ผู้ต้องขังนำความรู้หลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การเป็นผู้ที่คิดดี การกระทำที่ดี และลดความเห็นแก่ตัว
2. ผู้ต้องขังนำความรู้หลักธรรมปฏิบัติแห่งอริยมรรค 8 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การไม่ลักทรัพย์ การเป็นผู้ตั้งมั่นในสิ่งดี และการมีสมาธิในการไตร่ตรองเรื่องต่างๆ ก่อนตัดสินใจ

3.ผู้ต้องขังนำระดับการนำความรู้หลักธรรมะปฏิบัติแห่งศีล 5 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การไม่ฆ่าคน การไม่ลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น และการปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารี

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลการศึกษา 5 ประเด็น ดังนี้

- 2.1 ลักษณะทางประชากร
- 2.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง
- 2.3 การเปิดรับสารธรรมะ
- 2.4 ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะ
- 2.5 การนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง

2.1 ลักษณะทางประชากร

การศึกษาลักษณะทางประชากร ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน 7 กลุ่ม ตัวแปร คือ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะการกระทำผิดของยาเสพติด ประเภทของไทย ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังเพศชายอายุระหว่าง 28-37 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเกิดอยู่ในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับชั้นมัธยมศึกษา มีสถานภาพสมรส ต้องโทษในคดียาเสพติด โดยมีลักษณะเป็นผู้ค้า และระวางโทษจำคุก 11-20 ปี ก่อนทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวกำลังอยู่ในขณะได้รับโทษ และได้รับการถ่ายทอดธรรมะจากกิจกรรมการปรับพฤติกรรมทางจิตใจของเรือนจำกลางคลองเปรม มาแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี

กิจกรรมการปรับพฤติกรรมทางจิตใจให้แก่ผู้ต้องขังดังกล่าวถือเป็นนโยบายหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ทั้งต่อตนเอง และชุมชน โดยทำการฝึกอาชีพ จัดอบรมศีลธรรม จริยธรรม การฝึกจิตภาวนาสมาธิให้แก่ผู้ต้องขัง กิจกรรมดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ว่าที่ ร.ต.วสันต์ เลิศธรรมทวี (2512) เรื่อง การอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยพบว่า การอบรมทางด้านจิตใจ เป็นการอบรมด้านศีลธรรมจรยาและวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีในทางศาสนาและการปฏิบัติตามหลักธรรมตามลัทธิศาสนาที่ผู้ต้องขังเชื่อถืออยู่ ทั้งนี้ เพราะสังคมถือว่าผู้ต้องขังเป็นผู้บกพร่องทางด้านศีลธรรม จึงควรได้รับการอบรมด้านจิตใจให้

สูงขึ้น และทางเรือนจำยังได้เปิดสอนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นพลเมืองดี รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดีจะได้ประกอบสัมมาอาชีพภายหลังการปลดปล่อย รู้จักอดกลั้นต่อสิ่งยั่วต่างๆ มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมแต่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

2.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง

การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ พบว่า จำนวนสื่อของแต่ละประเภทมีปริมาณไม่เพียงพอ รวมไปถึง ความสะดวกสบายที่ได้รับจากสื่อ และระยะเวลาในการศึกษาระยะจากสื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง แต่พบข้อสังเกตว่า วิธีการถ่ายทอดสารธรรมะโดยสื่อบุคคล ประเภทอนุศาสนาจารย์ และพระสงฆ์ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขัง เนื่องจาก เกิดความเชื่อถือ หรือตรงต่อทัศนคติเดิม รวมไปถึงประสบการณ์ของผู้ต้องขัง จึงทำให้สื่อบุคคลทั้ง 2 ประเภท เป็นสื่อที่ตรงต่อความต้องการ และให้ความสนใจในการเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาข้อมูล ทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อประเภทนี้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ ที่กล่าวว่า มนุษย์เปิดรับสื่อ เพราะต้องการเป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์กว่าบุคคลอื่น และเปิดรับเพื่อแสวงหาข้อมูล เพื่อให้มีความคล้ายคลึงกับผู้อื่น เพื่อความสนใจ หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

2.3 การเปิดรับสารธรรมะ

การศึกษา การเปิดรับสารธรรมะ พบว่า มีผู้ต้องขังตอบคำถามถูกเพียง 60 เปอร์เซนต์เท่านั้น เนื่องจาก ผู้ต้องขังเลือกเปิดรับ หรือเลือกให้ความสนใจ เฉพาะข้อมูลเพียงบางส่วนที่ตนสนใจ หรือที่ตรงกับประสบการณ์เดิมของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรร ที่กล่าวว่ากระบวนการเลือกสรร ประกอบไปด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกเปิดรับ หรือเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ หรือตีความ และการเลือกจดจำ

2.4 ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะ

การศึกษา ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะ พบว่า ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรแปล ในเวลา 9.00 -10.00 น. และกิจกรรมการนั่งสมาธิ ในเวลา 10.30 -11.00 น. และพึงพอใจต่อวิธีการประเมินผล การรับรู้ธรรมะแบบพูดคุย ซึ่งพบข้อสังเกตว่า สื่อที่ทำให้ผู้ต้องขังมีระดับความพึงพอใจในระดับมากในการเผยแพร่ธรรมะ ได้แก่ สื่อบุคคล ประเภทอนุศาสนาจารย์ และพระสงฆ์ ซึ่งตรงกับการให้สัมภาษณ์ของ คุณจวน คงแก้ว ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาจิตใจและเสริมสร้างสมรรถนะผู้ต้องขัง

สำนักพัฒนาพุดินิสัย กรมราชทัณฑ์ ที่กล่าวไว้ว่า สื่อที่ทางเรือนจำกลางคลองเปรมใช้ในการถ่ายทอด หรืออบรมการสวดมนต์ทำวัตรแปด การนั่งสมาธิ และประเพณีผล ล้วนเป็นสื่อบุคคลทั้งสิ้น

ผลจากการศึกษา ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะ ด้วยการจัดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม มีความสอดคล้องกับผลการประเมิน โครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามหลักสูตรวิปัสสนากรรมฐาน ที่จัดทำโดย ผศ.ดร.สุชาติ บวรกิตติวงศ์ (2545) ซึ่งสรุปได้ว่า โครงการนี้มีประโยชน์ควรจัดต่อไปพร้อมทั้งขยายไปยังเรือนจำอื่นอีก เพราะทำให้ผู้ต้องขังพัฒนาจิตใจเป็นคนดี รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ลดปัญหาการทะเลาะวิวาท ลดความก้าวร้าว รักษาโรคปวดหัว โรคไมเกรน โรคเครียด โรคหวัด ปวดหัวเข้าได้ พร้อมทั้งเสนอแนะให้แต่ละคนมีโอกาสเข้ารับการฝึกคนละ 3 ครั้ง และขอให้ไม่มีเสียงรบกวนขณะปฏิบัติ

นอกจากนี้ กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรแปด การนั่งสมาธิ และประเพณีผลแบบพุดุคยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พยาศศักดิ์ ธานีรัตน์ (2533) เรื่อง สภาพปัญหาการนำหลักจิตภาวนาในพุทธศาสนาไปใช้ในการอบรมเพื่อพัฒนาพุดินิสัยผู้ต้องขัง ศึกษาเปรียบเทียบกรณีของเรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานหญิงกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า นโยบายกรมราชทัณฑ์แผนใหม่เน้นการฝึกอบรมเพื่อปรุงแต่ง แก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังเป็นเป้าประสงค์หลัก เจ้าพนักงานส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำโครงการฝึกอบรมจิตภาวนามาใช้กับผู้ต้องขัง แต่ในทางปฏิบัติ เจ้าพนักงานเพศหญิงประสบปัญหามากกว่าเพศชาย แต่ในการฝึกอบรมผู้ต้องขังชาย ประสบปัญหาต่างจามากกว่าเพศหญิง ดังนั้นในการกำหนดนโยบายและการบริหาร โครงการฝึกอบรมให้ประสบผลนั้น ผู้มีอำนาจควรเน้นการปฏิบัติหลักจิตภาวนาในพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับการฝึกวิชาชีพ และอำนวยความสะดวกทุกอย่างเท่าที่ทำได้ เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมาย

2.5 การนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง

การศึกษา การนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ต้องขังมีระดับการนำความรู้ในหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. นำความรู้หลักธรรมะแห่งอริยสัจสี่ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การเป็นผู้ที่คิดดี การกระทำที่ดี และลดความเห็นแก่ตัว

2. นำความรู้หลักธรรมะปฏิบัติแห่งอริยมรรค 8 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การไม่ลักทรัพย์ การเป็นผู้ตั้งมั่นในสิ่งดี และการมีสมาธิในการไตร่ตรองเรื่องต่างๆ ก่อนตัดสินใจ

3. นำความรู้หลักธรรมะปฏิบัติแห่งศีล 5 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้แก่ การไม่ฆ่าคน การไม่ลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น และการปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี

การนำความรู้ในหลักธรรมทั้ง 3 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมพุทธศาสนา ที่กล่าวถึง หลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ ได้แก่ ทุกข์(ความไม่สงบทางจิตใจ) สมุทัย(เหตุแห่งปัญหา) นิโรธ(การแก้ปัญหา) มรรค(ทางแก้ปัญหา) และหลักธรรมแห่งอริยมรรค 8 ได้แก่ วิธีปฏิบัติให้พ้นทุกข์ทั้ง 8 ประการ และหลักธรรมแห่งศีล 5 ได้แก่ หลักธรรมะปฏิบัติ 5 ประการ ซึ่งสามารถจำแนกเพื่อให้เห็นความสอดคล้องได้ ดังนี้

จากพฤติกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่คิดดี กระทำที่ดี และลดความเห็นแก่ตัว คือ การนำความรู้ที่ได้จากหลักธรรมแห่งอริยสัจสี่ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันภายในเรือนจำ

จากพฤติกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นผู้ไม่ลักทรัพย์ เป็นผู้ตั้งมั่นในสิ่งดี มีสมาธิในการไตร่ตรองเรื่องต่างๆก่อนตัดสินใจ คือ การนำความรู้ที่ได้จากหลักธรรมแห่งอริยมรรค 8 หรือวิธีปฏิบัติให้พ้นทุกข์ 8 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันภายในเรือนจำ

จากพฤติกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นผู้ไม่ฆ่าคน ไม่ลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น และปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารี คือ การนำความรู้ที่ได้จากหลักธรรมแห่งศีล 5 ประการไปใช้ในชีวิตประจำวันภายในเรือนจำ

จากการที่ผู้ต้องขังนำหลักธรรมทั้ง 3 ประการไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่ดี ปราศจากการก่อเหตุวิวาท ทำให้การควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำเป็นไปด้วยความสะดวก ส่งผลให้เกิดความเรียบร้อย และเกิดความสงบสุขขึ้นภายในเรือนจำ ผลจากพฤติกรรมของผู้ต้องขังดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ทวีรัตน์ นาคเนียม (2530) เรื่อง ผลงานการฝึกสมาธิที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งพบว่าผู้ต้องขังที่ได้รับฝึกสมาธิยอมรับว่า การฝึกสมาธิเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อตัวเอง ทำให้จิตใจสงบ อารมณ์โกรธน้อยลง มีเหตุผลมากขึ้น และสนใจในการศึกษาธรรมะมากขึ้น ดังนั้น จึงควรจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในเรือนจำเป็นที่ที่ผู้ต้องขังได้ฝึกสมาธิ และกรมราชทัณฑ์ควรให้การอบรมทางด้านศาสนา ศิลธรรม และจริยธรรมแก่พนักงานเรือนจำด้วยเพราะเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นผู้ให้ทุนให้โทษผู้ต้องขัง และการที่ผู้ต้องขังยึดหลักธรรมเป็นแนวในการปฏิบัติตน หรือมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

3. ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้ทำการศึกษได้ข้อค้นพบจากการศึกษา ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ลักษณะประชากรกับกิจกรรมการปรับพฤติกรรมทางจิตใจ

ผู้ต้องขังที่เข้ารับโทษในเรือนจำกลางคลองเปรม จากจำนวนผู้ต้องขังเพศชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้จำนวน 405 คน มีอายุระหว่าง 28 – 37 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเกิดอยู่ในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับชั้นมัธยมศึกษา มีสถานภาพสมรส ต้องโทษในคดีอาชญากรรม โดยมีลักษณะเป็นผู้ค้า และระวางโทษจำคุก 11-20 ปี เมื่อเข้ารับโทษในเรือนจำ ผู้ต้องขังจะได้รับการพัฒนาจิตใจจากกิจกรรมการปรับพฤติกรรมทางจิตใจ โดยจะได้รับการอบรมฟื้นฟูศีลธรรมจรรยา และฝึกอาชีพ กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมให้ถูกต้อง รู้จักเสียสละ มีความสามัคคี มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักลด ละ เลิก ความเห็นแก่ตัว ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนำไปสู่ความสงบสุข เรียบร้อยทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต

3.2 ประเภทของสื่อและวิธีการถ่ายทอดสารธรรมะ

พฤติกรรม的开รับสื่อ และการเปิดรับสารธรรมะของผู้ต้องขัง การเปิดรับสื่อของผู้ต้องขังเกิดจากทัศนคติเดิม และความเชื่อถือในตัวของสื่อ ซึ่งสื่อธรรมะที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุดในการถ่ายทอดสาร ได้แก่ สื่อบุคคล ประเภทอนุศาสนาจารย์ และพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการถ่ายทอดสารธรรมะที่ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขังมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรแปล กิจกรรมการนั่งสมาธิ และวิธีการประเมินผลการรับรู้สารธรรมะแบบพูดคุย จากความเชื่อถือในตัวของสื่อ และวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดที่ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมในการเปิดรับทั้งตัวสื่อ และเนื้อหาของสารธรรมะเป็นผล ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักธรรมต่างๆ จนนำไปสู่กระบวนการของการนำความรู้ในหลักธรรมที่ได้รับไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง

4. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้ทำการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

4.1.1 เรือนจำกลางคลองเปรม ควรพิจารณาปรับกลยุทธ์ในการถ่ายทอดเนื้อหาหลักธรรมในกิจกรรมการปรับพฤติกรรมทางจิตใจ โดยทำการขยายระยะเวลาของกิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรแปล การนั่งสมาธิ และการประเมินผลแบบพูดคุยให้เพิ่มมากขึ้น

4.1.2 เรือนจำกลางคลองเปรม ควรพิจารณาให้มีการจัดฝึกอบรมธรรมะปฏิบัติในระดับสูงเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ครูศาสนาจารย์ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้แก่ผู้ต้องขัง

4.1.3 เรือนจำกลางคลองเปรม ควรพิจารณาเพิ่มปริมาณของครูศาสนาจารย์ และเพิ่มปริมาณการนิมนต์พระสงฆ์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาด้านธรรมะให้แก่ผู้ต้องขัง

4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยกับผู้ต้องขังในเรือนจำอื่นๆ

4.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและประเมินผลพฤติกรรม的开รับสื่อและการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม อย่างต่อเนื่องตลอดจนการวิจัยติดตามผลภายหลังผู้ต้องขังพ้นโทษ

4.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดธรรมะรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น